

Gemeente Losser

Samen ondersteunen

Nota

**Wet maatschappelijke ondersteuning
2011 t/m 2014**

Vastgesteld, 21 juni 2011

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	1
SAMENVATTING	2
INLEIDING EN LEESWIJZER	5
HOOFDSTUK 1: WMO ALGEMEEN	6
HOOFDSTUK 2: EVALUATIE EN NIEUW BELEID	14
HOOFDSTUK 3: FINANCIËN	33
TOT BESLUIT	35
BIJLAGE I: BEGRIPPEN EN AFKORTINGENLIJST	36
BIJLAGE II: LIJST VAN BELANGRIJKSTE SAMENWERKINGSPARTNERS	38
BIJLAGE III: OVERZICHT ALGEMENE DOELSTELLINGEN EN RESULTATEN PER PRESTATIEVELD	40
BIJLAGE IV: UITVOERINGSPLAN WMO-NOTA 2011-2014	44

Samenvatting

De nota Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2007 t/m 2010 is verlopen. Er is een nieuwe voor de komende vier jaar nodig. Samen met de politieke fracties, maatschappelijke organisaties, Wmo- en Seniorenraad en vijf gemeentelijke afdelingen is de nieuwe nota tot stand gekomen. Door de vergaande bezuinigingen beperkt de gemeente zich voornamelijk tot haar kerntaken en focust zich op de regiefunctie. Vandaar dat deze Wmo-nota met name een beschrijving geeft van de ontwikkelingen die op ons afkomen de komende jaren en wat het gemeentelijk beleid op die onderdelen zou moeten en kunnen zijn. De concrete uitwerking volgt in deelnota's en bij de jaarlijks op te stellen begroting.

Doelstelling van de Wmo is om iedereen te laten meedoen aan de samenleving. Wie niet op eigen kracht kan meedoen krijgt ondersteuning van de maatschappij. Van de zelfredzame burger wordt verwacht dat deze een bijdrage levert aan de samenleving. Tot die doelgroep horen we dus allemaal, vandaar dat de gemeente geen doelgroepenbeleid meer voert. Natuurlijk houden we nauw contact met alle organisaties die wél doelgroepgericht zijn.

De doelstellingen, resultaten en uitgangspunten die we in de vorige Wmo-nota (2007 t/m 2010) beschreven, zijn grotendeels nog van toepassing. Kwaliteit krijgt vorm door goede bedrijfsvoering.

De Wmo is gerelateerd aan veel andere wetten en regelingen die door de gemeente moeten worden uitgevoerd. Door invoering van het projectmatig werken wordt er op het gemeentehuis integraal beleid gevoerd. Ook wordt steeds vaker samengewerkt met externe netwerkpartners.

De Wmo als wet is sterk in ontwikkeling. Er staan diverse wetswijzigingen op stapel. De meest omvangrijke zijn de overheveling van de AWBZ-functie 'Begeleiding' naar de Wmo en de Jeugdzorg van de Provincie naar de gemeente.

De algemene visie van waaruit maatschappelijke ondersteuning wordt geboden is:

"De gemeente Losser zet zich, samen met instellingen en organisaties, in voor een leefbare, sociale en warme samenleving waarin meedoen voor iedereen vanzelfsprekend is. Ook burgers dragen hun steentje bij om dit mogelijk te maken."

Er worden maatschappelijke ontwikkelingen benoemd zoals vergrijzing en ontgroening, krimpende bevolking, informatisering en individualisering. Ook trends als 'Welzijn Nieuwe Stijl' en 'de Kanteling' krijgen aandacht.

De oude Wmo-nota is geëvalueerd aan de hand van formats die werden ingevuld door alle betrokken afdelingen. Dat laatste geldt ook voor het nieuwe beleid.

De negen prestatievelden zijn, net als bij de laatste Ouderennota, verwerkt in zes domeinen. Deze zijn:

Domein 1: Samenleven in buurt wijk en dorp

Het bevorderen van de leefbaarheid krijgt onder meer vorm binnen de ontwikkeling van de Kulturhusen, maar ook via subsidiëring van het verenigingsleven, de ontwikkeling van Woonservicegebieden en het Veiligheidsbeleid.

Als nieuw beleid wordt voorgesteld door belangengroeperingen een schouw te laten uitvoeren op gebied van integrale toegankelijkheid van de openbare ruimte.

Domein 2: Opgroeien en ontwikkelen

Centraal hierbij staat de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin, ook wel CJG genoemd. De overdracht van de Jeugdzorg van de Provincie naar de gemeente is aanstaande.

Domein 3: Mantelzorg en vrijwilligers gewaardeerd en ondersteund

Het mantelzorgbeleid is geëvalueerd. Enkele knelpunten worden omgezet in nieuw beleid. Dit nieuwe beleid is erop gericht om huisartsen, werkgevers en verenigingen bewust te maken van mantelzorgproblematiek bij hun mensen. Ook worden er nieuwe folders over mantelzorg gemaakt.

Het brede vrijwilligerswerk binnen verenigingen en clubs is in onze gemeente goed ontwikkeld. In het kader van de maatschappelijke stage is (opnieuw) een Vrijwilligerscentrale van de grond gekomen. Binnen het sociale project 'de Overdinkel Generator' wordt een nieuwe invulling gegeven aan vrijwilligerswerk. Verder wordt als nieuw beleid voorgesteld om 63 jarigen aan te spreken op hun in het leven verworven kennis en vaardigheden.

Domein 4: Ondersteuning bij zelfredzaamheid goed geregeld

Om zelf als burger je verantwoordelijkheid te kunnen nemen heb je goede informatie nodig. Via nieuw beleid wordt de informatievoorziening rond de Wmo verbeterd.

Wanneer iemand tegenwoordig bij het Zorgloket aanklopt met een vraag om ondersteuning dan wordt deze anders afgehandeld dan enkele jaren geleden. Dat komt omdat er een beweging op gang is gekomen binnen de Wmo die 'de Kanteling' wordt genoemd. Het denken is gekanteld: het gaat niet meer om het verstrekken van voorzieningen maar om het compenseren van beperkingen. Er wordt een groter beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid. Oplossingen zijn maatwerk en worden samen met de hulpvrager gezocht.

Om meer samenhang te krijgen tussen de Wmo en de Wet werk en bijstand wordt een gemeentelijke nota 'Ondersteuningsbeleid' ontwikkeld. Bovendien wordt een regionale Participatievisie ontwikkeld. Er komt één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt.

Domein 5: Preventie, zorg en opvang

Het beleid voor dak- en thuislozen, de vrouwenopvang i.v.m. huiselijk geweld, verslavingszorg en openbare geestelijke gezondheidszorg wordt door de centrumgemeente Enschede, in overleg met de regiogemeenten, uitgevoerd. Het wordt financieel steeds moeilijker voor de centrumgemeente om het voorzieningenniveau op peil te houden. Lokaal wordt hulp aan zorgmijdende of zeer kwetsbare burgers in de zorgnetwerken gecoördineerd. Er is regionaal een preventief aanbod op gebied van geestelijke gezondheidszorg. Dit wordt betaald door de betreffende gemeenten. Eventueel nieuw beleid wordt in samenspraak met de centrumgemeente opgesteld.

Domein 6: Anders en samen te werk

In de 'gekantelde' Wmo deelt de gemeente de verantwoordelijkheid met organisaties en burgers. Beleidsontwikkeling verloopt in samenspraak met de burger via de inzet van de Wmo-raad. De gemeente Losser verkent of de samenwerking met de buurgemeenten op gebied van uitvoerende taken ook inhoudelijke kansen biedt.

De Wmo moet budgettair neutraal worden uitgevoerd. De budgetten zitten in de gemeentebegroting verspreid over verschillende beleidsprogramma's. Er wordt in een schema aangetoond dat er vele malen meer aan de Wmo wordt uitgegeven dan er aan rijksmiddelen voor binnenkomt.

Inleiding en leeswijzer

Voor u ligt de Wmo-nota 2011 t/m 2014 met de titel 'Samen ondersteunen'. Doel van deze nota is het vastleggen van de ambities voor de komende vier jaren, die, mede afhankelijk van de financiële ruimte, in gang worden gezet. Deze financiële ruimte wordt jaarlijks door de gemeenteraad in de meerjarenbegroting vastgesteld.

De nota is geschreven in een periode waarin de Rijksoverheid steeds meer taken op het bordje van de gemeente legt en tegelijkertijd bezuinigt op de vergoeding die zij daarvoor per hoofd van de bevolking uitkeert. Eenvoudigweg betekent dit dat elke gemeente de komende jaren méér met minder moet doen.

Door deze ontwikkelingen bezinnen gemeenten zich op hun rol in de samenleving. Onder druk van de economische crisis en vergaande bezuinigingen nemen ze steeds meer een regierol aan. Dat betekent dat de gemeente zich meer gaat richten op de kerntaken die door de wet zijn opgelegd. Het betekent ook dat gemeenten een steeds groter beroep doen op de zelfredzaamheid van de samenleving. Burgers worden op weg geholpen, maar er wordt ook inbreng van de burger zelf verwacht.

Niet iedereen kan op eigen kracht meedoen aan de samenleving; de zogenaamde niet-zelfredzame burger. Omdat de gemeente Losser deze mensen niet in de kou wil laten staan, geeft de gemeente meer geld uit aan maatschappelijke ondersteuning dan er via het gemeentefonds voor binnen komt. Niettemin blijft een kanteling in beleid nodig (van sterk sturende overheid naar zelfredzaamheid van de burger). Geld voor nieuw beleid is nauwelijks beschikbaar. Vandaar dat deze Wmo-nota met name een beschrijving geeft van de ontwikkelingen die op ons afkomen de komende jaren en wat het gemeentelijk beleid op die onderdelen zou moeten en kunnen zijn. De concrete uitwerking volgt in deelnota's en bij de jaarlijks op te stellen begroting.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 leest u meer over de Wmo in z'n algemeenheid en de visie van de gemeente Losser op meedoen aan de samenleving. Het tweede hoofdstuk beschrijft de evaluatiemethoden, nieuwe ontwikkelingen en voorgesteld nieuw beleid. Tot slot gaan we in hoofdstuk 3 in op de financiën rond de Wmo. Na het slotwoord zijn in de bijlagen een begrippen- en afkortingenlijst, een lijst van samenwerkings-partners, het overzicht van doelstellingen en resultaten en het uitvoeringsplan 2011-2014 opgenomen.

Hoofdstuk 1: Wmo algemeen

Aanleiding

De Wet maatschappelijke ondersteuning (kortweg Wmo genoemd) bestaat sinds 2007. Elke vier jaar wordt het beleid dat met deze wet samenhangt, geactualiseerd. De nota 2007 t/m 2010 onder het motto 'Werken aan inspraak, Meedoen in de samenleving en Omzien naar elkaar' is eind 2010 afgelopen. De nieuwe nota Wmo onder het motto 'Samen ondersteunen' zal vervolgens gelden voor de periode van 2011 t/m 2014.

Doelstelling van de wet

De doelstelling van de wet is om iedereen te laten meedoen aan de samenleving. Over de volle breedte van de bevolking: jong en oud, los van iemands maatschappelijke of economische positie en ongeacht beperkingen. Soms lukt meedoen niet op eigen kracht, en is er ondersteuning nodig. De Wmo is een (brede) participatiewet, die uitgaat van het meedoen van iedereen.

De naam van de Wmo zegt iets over de reikwijdte en de tweezijdigheid ervan:

1. Burgers die niet op eigen kracht mee kunnen doen aan de samenleving kunnen ondersteuning verwachten van de maatschappij
én
2. van de burger wordt verwacht dat deze de maatschappij ondersteunt.

De dubbele betekenis komt terug in de titel van deze nota: 'Samen ondersteunen'.

Prestatievelden

In de Wmo worden negen prestatievelden onderscheiden. Dit zijn:

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.
2. Op preventie gerichte ondersteuning bieden aan jongeren met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.
7. Maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang.
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.

Doelgroep

De doelgroep van de Wmo is in feite iedereen, omdat we allemaal onderdeel zijn van de samenleving. We doen zelf mee en/of we maken meedoen voor anderen mogelijk.

De Wmo gaat daarom over alle burgers, niet over aparte doelgroepen. Zo wordt bijvoorbeeld voor ouderen met ingang van 2011 geen apart beleid meer gemaakt. Ouderenbeleid valt nu onder het Wmo-beleid, net als beleid voor mensen met een verstandelijke beperking of mensen met psychische of psychiatrische problematiek.

De Wmo is immers een bréde participatiewet: leefbaarheid en sociale samenhang, deelname aan het maatschappelijke verkeer gaat om álle burgers. De gemeente zorgt ervoor dat de fysieke en sociale infrastructuur zoveel mogelijk op peil blijft. Hiervan profiteert elke burger, ook de oudere of de burger met psychiatrische problematiek. In die zin is elke burger gebruiker van Wmo-voorzieningen (zoals het Welzijnswerk, de Bibliotheek). Een gemeente faciliteert en is achtervang voor hen die niet mee kunnen doen in de samenleving. Voor burgers die zichzelf redden, en dat geldt b.v. voor de meerderheid van de senioren, is geen apart beleid nodig! Dit is geheel in de lijn van de geest van de Wmo: eigen verantwoordelijkheid, tenzij...

Met organisaties die wél specifiek voor genoemde doelgroepen werken, wordt uiteraard afstemming en samenwerking gezocht. Op die manier houden we zicht op de behoeften van doelgroepen in onze samenleving.

Groeperingen waarmee wordt samengewerkt

Omdat de Wmo zo breed is, wordt met veel partijen uit het veld samengewerkt. Zo overleggen we geregeld met vrijwilligersorganisaties, maatschappelijke organisaties, belangengroepen, adviesraden etc. In bijlage II staan de meeste partners benoemd.

Onze doelstellingen en verwachte resultaten per prestatieveld

De brede doelstellingen uit de oude Wmo-nota (2007-2010) zijn grotendeels nog van toepassing. Dat geldt ook voor de te verwachten algemene resultaten. In bijlage III zijn deze opgenomen. Verder is bij nieuw beleid apart aangegeven welk specifiek resultaat wordt nagestreefd.

Kwaliteit

Het borgen van kwaliteit, zoals de wet in artikel 3 sub 4c voorschrijft, is onder andere afhankelijk van bedrijfsvoering. Is het personeel gekwalificeerd, zijn er voldoende uren om de wettelijke taken minimaal in te vullen, kan er efficiënt gewerkt worden?

Juist deze vragen zijn binnen de ambtelijke reorganisatie naar aanleiding van de bezuinigingstaakstelling meegenomen. We denken dan ook te voldoen aan de bedoelde kwaliteitsnorm.

Relatie Wmo met ander gemeentelijk beleid

De mate waarin iemand kan meedoen in de samenleving wordt onder meer bepaald door zijn of haar gezondheidssituatie. Het volksgezondheidsbeleid raakt dus het Wmo-beleid. Ook iemands financiële positie kan van invloed zijn op de mate waarin iemand meedoet in de samenleving. De Wet werk en bijstand (kortweg Wwb) en het Armoedebelief hebben eveneens met de Wmo te maken.

Externe factoren als ruimtelijke ordening (o.a. wonen), het verkeersbeleid en het veiligheidsbeleid beïnvloeden de fysieke omgeving en nodigen op die manier uit om wel of niet mee te doen. Daarnaast kunnen de Wet sociale werkvoorziening, re-integratieregelingen en het economische klimaat in een gemeente bepalend zijn voor de vraag of je wel of geen werk hebt, wat grote gevolgen kan hebben voor het meedoen in de samenleving.

Tot slot hebben participatiebeleid (gericht op het terugbegeleiden van mensen naar vrijwilligerswerk of arbeid), de bestrijding van het analfabetisme, inburgering en educatie ook een directe relatie met de Wmo.

Integraal werken

Er zijn dus veel beleidsterreinen die elkaar raken. Ze zijn allemaal in meer of mindere mate van invloed op het mee kunnen doen aan de samenleving. Om die beleidsterreinen dichterbij elkaar te brengen is een ambtelijke werkbijeenkomst gehouden in juni 2010. Samen werd gezocht naar manieren om meer samenhang te brengen binnen de Wmo. Nu het Projectmatig werken voor grote trajecten als methodiek is ingevoerd in de gemeentelijke organisatie wordt integraal werken meer standaard. Gemeentelijke afdelingen raken zo meer bij elkaars projecten betrokken en kunnen elkaars beleid vroegtijdig bijsturen. Bij het integraal werken worden vaak ook de maatschappelijke organisaties betrokken.

Ontwikkelingen binnen de Wmo

Er staat vanuit het ministerie van VWS een wetswijziging op stapel die vier elementen bevat:

1. Het niet langer verplicht Europees aanbesteden van de inkoop van hulp bij het huishouden.
2. Een minimumtarief voor hulp bij het huishouden (vast te stellen door de gemeenteraad).
3. Een verplichting om de middelen voor hulp bij het huishouden alleen daar aan uit te geven.
4. Scheiding van wonen en zorg.

Ontwikkelingen AWBZ - Wmo

Onlangs werd bekend dat per 2014 de dagbesteding en begeleiding, nu nog geregeld vanuit het Rijk in de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ), naar de Wmo wordt overgeheveld. Mensen met een matige tot zware beperking op gebied van sociale redzaamheid, bewegen en verplaatsen, probleemgedrag, psychisch functioneren en geheugen- en oriëntatiestoornissen komen voor groeps- of individuele begeleiding in aanmerking. Na de overheveling gaat het óók om mensen met een IQ tussen 70 en 85. Wat dit voor de gemeente precies gaat betekenen, is nog niet bekend. Mensen met een IQ beneden de 70 blijven onder de AWBZ vallen.

Het budget dat binnen de AWBZ werd uitgegeven aan de begeleiding van deze mensen wordt door de rijksoverheid met 15% gekort en vervolgens overgedragen aan gemeenten. Verder wordt bovendien verwacht dat persoonlijke verzorging als onderdeel van de AWBZ in de toekomst wordt overgeheveld naar de Wmo.

Begeleiding is één van de vijf 'functies' waarin de zorg binnen de AWBZ wordt ingedeeld (verpleging, behandeling, verblijf, persoonlijke verzorging en begeleiding). Onder begeleiding verstaan we: hulp bij het aanbrengen van structuur, het voeren van regie, ondersteuning bij praktische vaardigheden en het bieden van toezicht. Ze valt uiteen in individuele begeleiding en groepsgewijze begeleiding (waaronder dagbesteding).

Uit: Bestuursopdracht Voorbereiding Overheveling functie begeleiding, regio Twente

Uitgangspunten

Net als in 2007 is voor de ontwikkeling van deze Wmo-nota 2011 t/m 2014 een Wmo-klankbordgroep gevormd uit leden van de politieke partijen met verschillende functies. Zij hebben gezamenlijk de acht uitgangspunten uit de eerste nota bekeken. Die bleken voor het grootste deel nog bruikbaar. Deze uitgangspunten zijn als volgt geformuleerd:

1. Erkennen mondigheid en appelleren aan eigen verantwoordelijkheid burger.
2. Maatschappelijke ondersteuning aan kwetsbare groepen is speerpunt van gemeentelijk beleid.
3. Stimuleren Civil Society (actief burgerschap) door aandacht voor mantelzorg en vrijwilligerswerk.
4. Sturen van bestaande subsidiestromen.
5. Keuzes in overeenstemming met financiële mogelijkheden van de gemeente Losser.
6. Regierol vervullen vanuit optiek van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor maatschappelijke realiteit.
7. Regionaal denken, overleggen en samenwerken; uitvoering op basis van goedkoopst compenserend.
8. Uitvoering: integraal, pragmatisch en niet-bureaucratisch

Visie

De visie die de gemeente Losser met deze nieuwe Wmo-nota wil uitdragen, past uiteraard binnen het collegeakkoord 2010-21014. Hierin staat over de Wmo:

"Op 12 mei 2009 heeft de gemeenteraad aangegeven de zorgtaak hoog in het vaandel te hebben. Wij zullen ons, binnen de financiële mogelijkheden, maximaal blijven inzetten de vereiste zorg te blijven leveren. Daarbij denken wij onder andere aan de ondersteuning van mantelzorg en dagzorg en een actieve houding bij het bieden van hulp bij de aanvragers van huishoudelijke hulp. Wel zijn wij van mening dat alles in het werk gesteld moet worden om een optimale efficiëntie en flexibiliteit na te streven. Ook achten wij intensiveren van de contacten met de zorgaanbieders van het allergrootste belang. Afspraken over zorg, prijs en rendement moet duidelijk worden omschreven. Wij werken dit uit in concrete voorstellen."

De algemene visie van het college van waaruit maatschappelijke ondersteuning wordt geboden, is als volgt:

De gemeente Losser zet zich, samen met instellingen en organisaties, in voor een leefbare, sociale en warme samenleving waarin meedoen voor iedereen vanzelfsprekend is. Ook burgers dragen hun steentje bij om dit mogelijk te maken.

Procedure

Om tot deze geactualiseerde Wmo-nota te komen zijn diverse acties uitgevoerd:

1. Eerder werd al aangegeven dat er een werksessie integraal werken binnen de Wmo is gehouden vooruitlopend op deze nota.
2. Vanwege de breedte van de Wmo is via een format (standaard vragenlijst) aan alle relevante gemeentelijke afdelingen gevraagd om een

- inhoudelijke bijdrage aan deze nota te leveren zowel qua evaluatie als qua nieuw beleid (de ingevulde formats zijn bij afdeling Welzijn op te vragen).
3. Het mantelzorgbeleid is samen met de maatschappelijke instellingen apart geëvalueerd.
  4. Met de Wmo-raad is overleg geweest over de richting van de bezuinigingen binnen de individuele voorzieningen (prestatieveld 6).
  5. Zoals eerder aangegeven is een politieke klankbordgroep ingesteld, die o.a. de uitgangspunten van de vorige nota heeft bekeken.
  6. In een expertmeeting met afgevaardigden van zorgpartners zijn enkele thema's, die door de Wmo-raad naar voren zijn gebracht, doorgelicht.
  7. De conceptnota 1e versie is met de Wmo-raad doorgesproken.
  8. De conceptnota 2e versie is ter inzage gelegd en er is aan Wmo-raad en Seniorenraad om advies gevraagd.

Vorm

Wat betreft de vorm van deze nieuwe Wmo-nota sluiten we aan op de laatste Ouderennota waarin het beleid in vijf domeinen was beschreven. Omdat de Wmo, anders dan binnen het Ouderenbeleid, ook gaat over jongeren moest er uiteraard één domein aan worden toegevoegd.

De negen prestatievelden zijn op de volgende manier binnen de domeinen verweven:

- **Domein 1:** Samen leven in buurt, wijk en dorp (prestatieveld 1 en 5).
- **Domein 2:** Opgroeien en ontwikkelen (prestatieveld 2).
- **Domein 3:** Mantelzorg en vrijwilligers gewaardeerd en ondersteund (prestatieveld 4).
- **Domein 4:** Ondersteuning bij zelfredzaamheid goed geregeld (prestatieveld 3 en 6).
- **Domein 5:** zorg en opvang gericht op de meest kwetsbaren (prestatievelden 7, 8 en 9); preventie gericht op alle burgers
- **Domein 6:** Anders en samen te werk (niet gerelateerd aan prestatievelden maar aan processen).

Maatschappelijke ontwikkelingen en trends

Behalve de wetwijzigingen zijn er ook andere ontwikkelingen die van invloed zijn op de Wmo. Zo zal de dubbele vergrijzing en de ontgroening het straatbeeld in de gemeente Losser de komende decennia gaan bepalen. Het is echter niet te verwachten dat de vraag naar (individuele) voorzieningen evenredig stijgt met de vergrijzing omdat de nieuwe aanwas ouderen gezonder, hoger opgeleid en zelfredzamer is. Digitalisering speelt daar een grote rol in. Een 'verzilverde' bevolking heeft potentieel om zich in te zetten voor de samenleving. Het langer doorwerken, vertraagt dit proces enigszins.

Bevolkingsprognose		
Percentage van de bevolking	2010	2030
% 55 plussers	33%	46%
% 75 plussers	7%	16%

Bron: Fortuna prognose Losser 2009

De te verwachten krimp (nu 22.500 inwoners, in 2030 21.500) die de bevolkingsgroei stopt, kan gevolgen hebben voor het voorzieningenniveau met name in de kleine kernen, maar heeft ook gevolgen voor bedrijvigheid en beschikbaarheid van vrijwilligers.

Welzijn nieuwe stijl

Binnen het welzijnswerk is 'Welzijn Nieuwe Stijl' een duidelijke trend. Het gaat om het verbinden van het individu met de gemeenschap, het activeren van mensen, het uitgaan van de kracht van mensen en de preventieve benadering. Dit sluit haarfijn aan op de intenties van de Wmo.

De Kanteling

Binnen de Wmo wordt van de gemeente verwacht dat zij de burger compenseert voor een ervaren belemmering als gevolg van ziekte of handicap. De gemeente Losser wil hierbij uitgaan van wat een mens wél kan in plaats van wat hij/zij niet kan. Die visie past binnen de nieuwe denkrichting die 'de Kanteling' wordt genoemd.

Het project 'de Kanteling' zet standaardoplossingen om in maatwerk, zet claimgericht gedrag om in versterking van de eigen kracht en zet de overheidstaak om in eigen verantwoordelijkheid (voor zover mogelijk). Cliënt en zorgconsulent werken sámen toe naar een adequaat resultaat i.p.v. naar een van te voren vaststaande voorziening.

Rol gemeente

De taak van de gemeente verschuift van mede-uitvoerder naar regisseur. Dit komt doordat de maatschappelijke problemen complexer worden en de gemeente ze zonder partners in het veld niet kan oplossen. Verder is het zo dat in Losser de gemeentelijke organisatie bij de reorganisatie verkleind is. Dat brengt met zich mee dat we meer en meer een regiefunctie krijgen om zaken voor elkaar te krijgen. We brengen diverse partijen bij elkaar en de uitvoering wordt grotendeels door externe partijen verzorgd.

Inclusief beleid

Zoals onder het kopje 'doelgroep' al genoemd, wordt er steeds minder in doelgroepen gedacht maar juist zogenaamd 'inclusief' beleid gevoerd. Dat betekent beleid dat vóóraf rekening houdt met de verschillende mogelijkheden en beperkingen van mensen, bijvoorbeeld door te zorgen voor voldoende levensloopbestendige woningen, een adequate inrichting van de openbare ruimte en goede toegankelijkheid van vervoer en openbare gebouwen. Ook zie je steeds vaker buurtgerichte projecten die alle doelgroepen bestrijken.

Vermaatschappelijking van zorg

Door vermaatschappelijking van de zorg kunnen mensen langer thuis wonen ondanks hulpbehoevendheid doordat de zorg- of hulpverlener de zorgvrager thuis opzoekt. Hierdoor blijft men langer op zichzelf wonen. Voorwaarde is dat de woning en de woonomgeving geschikt is/blijft.

Met het oog hierop worden Woonservicegebieden ingericht. Dure en zware zorg in verzorgings- of verpleeghuis wordt zodoende voorkomen of uitgesteld.

Doordat mensen dus minder snel in een zorgcentrum worden opgenomen krijgt de gemeente steeds meer te maken met burgers die minder zelfredzaam zijn. De ondersteuning is dan ook gericht op herstel van het zelfredzame vermogen, het versterken van de eigen kracht en het sociaal functioneren.

Individualisering

Individualisering is een maatschappelijk proces dat bijvoorbeeld leidt tot kleinere gezinnen en alleenwonenden. Dat kan gevolgen hebben voor mantelzorgmogelijkheden en vervreemding in wijken en buurten. Een grotere mobiliteit versterkt dit nog eens.

Informatisering

Informatisering, bijvoorbeeld via internet maakt burgers mondiger waardoor de roep om kwaliteit groter wordt. Beroep- en bezwaarprocedures zullen toenemen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Maatschappelijk betrokken ondernemen en maatschappelijk verantwoord ondernemen zijn nieuwe concepten die van grote waarde kunnen zijn voor de lokale samenleving.

Hoofdstuk 2: Evaluatie en nieuw beleid

Evaluatie oude beleid

Voordat we aan de slag gingen met toekomstig beleid is een evaluatie van het (belangrijkste) oude beleid gedaan. Intern is hiervoor gewerkt met formats, ingevuld door alle relevante gemeentelijke afdelingen. Ze zijn opvraagbaar bij afdeling Welzijn.

Bereikte resultaten kunnen ook worden afgeleid uit benchmarkgegevens en klanttevredenheidsonderzoeken. Deze laatste worden jaarlijks uitgevoerd en doorgesproken met de Wmo-raad. Bij het laatste klanttevredenheidsonderzoek bleken de cliënten over het algemeen positief over dienstverlening, de aanvraagprocedure en de Wmo-producten.

Ook de regiotaxi wordt jaarlijks onder de loep genomen.

Aan de Wmo-benchmark heeft de gemeente Losser tot en met 2008 deelgenomen.

Verantwoording aan het Rijk in het kader van artikel 9 van de Wmo vindt plaats volgens daarvoor geldende richtlijnen en regels (t/m 2009 via SGB0 i.v.m. deelname aan benchmark). Verantwoording vanaf 2009 ligt volledig bij de gemeente. Op www.artikel9wmo.nl kunnen de Losserse gegevens worden vergeleken met andere gemeenten of zichzelf door de jaren heen.

Nieuw beleid en evaluatie

Er zijn twee soorten nieuw beleid:

1. nieuw beleid dat tijdens de looptijd van de oude nota is ingezet; het is dan nieuw *lopend* beleid
2. nieuw beleid dat na vaststelling van deze nota wordt ingezet.

Verder kan onderscheid worden gemaakt in nieuw autonoom gemeentelijk beleid of nieuw wettelijk bepaald beleid. In het Uitvoeringsplan (bijlage IV) wordt e.e.a. duidelijk.

Door de diversiteit aan nieuwe projecten zijn er geen eenduidige, te meten doelstellingen te formuleren. Elk project kent zijn eigen proces. Zoals boven genoemd wordt er echter jaarlijks geëvalueerd in het kader van artikel 9. De indicatoren die daarbij worden gehanteerd zijn voor ons leidend bij de evaluatie.

Domein 1: Samen leven in buurt, wijk en dorp

Dit domein betreft het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in de kernen. Als we willen dat mensen naar elkaar omzien, is het nodig dat zij elkaar kennen. Ze zullen elkaar dan eerder helpen of een beroep durven doen op elkaar. Ook kan zo bijvoorbeeld dreigende vereenzaming worden opgemerkt en tijdig gestopt worden. Tot slot zal men elkaar ook eerder aanspreken op het leefbaar houden van de wijk/buurt, als men elkaar kent.

Collectieve voorzieningen zoals welzijns- en sportaanbod bevorderen de sociale samenhang en vormen een soort schil om de individuele voorzieningen heen. Zijn de collectieve voorzieningen goed op orde, dan bespaart dat veel kosten.

Naast het bevorderen van de *sociale* infrastructuur zoals boven beschreven, gaat het binnen dit domein ook om het creëren van een adequate *fysieke* infrastructuur met aandacht voor wonen, woonomgeving, inrichting van wijken, (verkeers-)veiligheid en vervoer.

Welke ontwikkelingen spelen zich af binnen dit domein?

Kulturhus Overdinkel

De ontwikkeling van het Kulturhus in Overdinkel is in een vergevorderd stadium. Door het bundelen van functies als huisartszorg, sociaal cultureel werk, Regionale Instelling voor Begeleiding bij Wonen, Werken en Welzijn, bibliotheek etc. blijven voorzieningen overeind of kunnen worden uitgebreid. Het Kulturhus als centrale ontmoetingsplek houdt het dorp vitaal en krijgt zo een spilfunctie. Door het uitvoeren van het grote project 'hart voor Overdinkel' waarmee de fysieke infrastructuur sterk verbetert, wordt de meerwaarde van het Kulturhus alleen maar groter. Voeg daarbij het project 'de Overdinkel generator' waarbij de sociale infrastructuur wordt opgekrikt, dan ontstaat bijna een ideaalplaatje. Omdat welzijn en zorg in het Kulturhus in Overdinkel bij elkaar komen is het onderdeel geworden van het Woonservicegebied (zie onderaan deze pagina) Een budget van € 30.000 kwam dan ook beschikbaar om het Kulturhus integraal toegankelijk te maken.

Kulturhus De Lutte

Ook in De Lutte is een Kulturhus ontwikkeld. Erve Boerrigter herbergt (opnieuw) de verenigingen, maar ook functies als de bibliotheek en VVV. Omdat welzijnsfuncties in het Kulturhus in de Lutte bij elkaar komen is het onderdeel geworden van het Woonservicegebied. Een budget van € 70.000 kwam dan ook beschikbaar om de oude boerderij toegankelijk te maken voor mensen met een beperking.

Met provinciaal geld kon verder de keuken worden aangepast voor specifieke ouderenactiviteiten.

Verenigingsleven en budgetfinanciering

In de oude Wmo-nota werd subsidiëring van het verenigingsleven bevorderlijk genoemd voor sociale samenhang en ontmoeting. Om te komen tot subsidiebeleid als sturingsmechanisme was herijking nodig. Er zijn prioriteiten gesteld: organisaties die zich richten op jeugd, jongeren, (cultuur)educatie, ouderen, zorg en jeugdsport krijgen structurele subsidie.

Het gaat om *waarderingssubsidies* aan zo'n 86 organisaties omdat ze een bepaald maatschappelijk doel dienen. Er is geen politiek-bestuurlijke ambitie om hiervoor verdere tegenprestaties te vragen. Opgelegde inhoudelijke eisen aan verenigingen voor het verkrijgen van subsidie zullen eerder averechts werken.

De diensten/producten van het muziekonderwijs, het sociaal cultureel werk, het ouderenwerk, het bibliotheekwerk en het Algemeen Maatschappelijk Werk zijn beschreven in zgn. DAP-kaarten (waarmee de kostprijs per Dienst, Activiteit of Product wordt bepaald). Deze vormen de basis voor budgetfinanciering.

Ontwikkelen Woonservicegebieden

Met provinciaal geld kan in 2015 vijftig procent van onze inwoners in een Woonservicegebied wonen. In zo'n gebied zijn wonen-welzijn-zorg zodanig afgestemd dat oudere burgers er kunnen blijven wonen ondanks (een bepaalde)

zorgbehoefte. Hiervoor zitten partijen om tafel die met verschillende doelgroepen te maken hebben. Het voordeel hiervan is dat een voorziening, in het leven geroepen voor één doelgroep, nu ook voor andere doelgroepen ingezet kan worden. Zo zijn enkele instellingen in overleg over vormen van gezamenlijke nachtdienst. In het kader van dit project is eveneens de bouwopgave voor het komende decennium in beeld gebracht. De provinciale subsidie moet voornamelijk aangewend worden voor fysieke maatregelen binnen de Woonservicegebieden. Er zijn zes projecten ontwikkeld (hierboven zijn er al twee benoemd) die burgers helpen om langer een eigen huishouding te blijven voeren.

Opgave wonen met zorg Losser, 2007-2030

Type zorg	2007	2010	2015	2020	2030
<i>Vraag naar beschermd wonen (aantal personen)</i>	113	133	163	184	244
<i>Aanbod beschermd wonen (aantal personen)</i>	156	156	156	156	156
<i>Vraag naar verzorgingshuiszorg (aantal personen)</i>	113	108	82	86	93
<i>Aanbod wonen met verz.huiszorg (pers.)</i>	73	73	73	73	73
<i>Vraag naar verzorgd wonen (woningen)</i>	200	256	338	387	504
<i>Aanbod verzorgd wonen (woningen)</i>	128	128	128	128	128
<i>Vraag naar overige geschikte woningen</i>	2.171	2.269	2.461	2.598	2.800
<i>Aanbod overige geschikte woningen</i>	2.008	2.008	2.008	2.008	2.008

Uit: Wonen met zorg in Losser, bureau Zinia, februari 2010

Veiligheid

In 2011 wordt een onderzoek gehouden naar de beleving van veiligheid onder inwoners van alle Twentse gemeenten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de Veiligheidsmonitor. De resultaten van het onderzoek (enquête) worden betrokken bij de opstelling van het beleidsplan Veiligheid 2013 - 2016 van de gemeente Losser.

Vervoer

Een nieuwe aanbesteding regiotaxi heeft in 2011 zijn beslag gekregen. Per 1 juli 2011 is Connexxion opnieuw gecontracteerd als vervoerder.

Inrichting Openbare Ruimte

De gemeente Losser heeft geen eigen beleid wat betreft inrichting Openbare Ruimte. Bij het *opnieuw* inrichten van de Openbare Ruimte wordt er standaard rekening gehouden met zogenaamde CROW eisen. Voorbeeld: aan het eind van een voetpad wordt een op- en afrit voor rolstoelgangers / kinderwagens gemaakt; opstapplaatsen van bushaltes worden doelgroepvriendelijk ingericht.

Verder wordt actief ingezet op b.v. het sneeuwvrijhouden van winkelgebieden. Daarnaast wordt op basis van klachten/meldingen reactief gereageerd op mogelijke onveilige situaties zoals slechte/onveilige verlichtingen.

Voorgesteld nieuw beleid

Vele jaren geleden is een soort schouw gedaan door de Belangengroep Mindervaliden op toegankelijkheid van de openbare gebouwen/ruimte. Het voorstel is dit, in samenwerking met bijvoorbeeld Wmo-raad en/of Vrijwilligers Advies Commissie, opnieuw te doen. Het uitvoeren van zo'n schouw en het verbeteren van een of meer knelpunten is één van de zes projecten rond het Woonservicegebied. Er is € 42.500 voor beschikbaar.

Domein 2: Opgroeien en ontwikkelen

Met dit domein willen we werken aan een toekomst waarin burgers zoveel mogelijk op eigen kracht kunnen doen, zelfredzaam zijn en hun medeverantwoordelijkheid nemen in de samenleving. Jonge burgers kunnen daar niet vroeg genoeg ervaring mee opdoen en daarin begeleid worden. De eerste verantwoordelijkheid voor de opvoeding ligt bij de ouders/verzorgers. De gemeente heeft, in aanvulling op onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzaal, jeugdgezondheidszorg en maatschappelijk werk, de taak om ouders/opvoeders te ondersteunen en te stimuleren.

Stichting Cluster voert, samen met de GGD/Jeugdgezondheidszorg opvoedingsondersteuningscursussen uit. Met ingang van 2009 is gestart met de trajecten 'kortdurende pedagogische gezinsbegeleiding' door de GGD/Jeugdgezondheidszorg. We willen bereiken dat ouders met een hulpvraag ten aanzien van de opvoeding door middel van voornoemd aanbod ondersteuning wordt geboden, waarbij de eigen kracht van ouders voorop staat.

Welke ontwikkelingen spelen zich af binnen dit domein?

De Jeugdgezondheidszorg voert al jaren een basistakenpakket uit vanaf de zwangerschap tot de puberteit. Kwetsbare kinderen kunnen zo worden ondersteund. Regionaal hebben de afgelopen jaren in het teken gestaan van de integratie van de Jeugdgezondheidszorg. Nu werkt de GGD traploos voor 0-19 jarigen.

Centrum voor Jeugd en Gezin

Toen er in 2008 een Programmaministerie voor Jeugd en Gezin kwam, werd er nóg meer aandacht besteed aan het opgroeiende kind. Het doel was en is om een verdergaande samenhang te brengen tussen de talloze organisaties werkzaam voor jeugd en jongeren en één doorgaande lijn te krijgen in ondersteuning. Ook lokaal is dit van groot belang. Vandaar dat elke gemeente een Centrum voor Jeugd en Gezin (kortweg CJG) moet hebben. De rol van de zorgnetwerken is hierin cruciaal.

De gemeente is binnen de Wmo verantwoordelijk voor het aanbieden en regisseren van voorzieningen voor opvoed- en opgroei-ondersteuning. Dit aanbod wordt verzorgd binnen het te realiseren CJG.

De doelstelling van het CJG is:

1. Het creëren van een samenhangend en laagdrempelig aanbod op het terrein van opvoed- en opgroei-ondersteuning (o.a. via Algemeen Maatschappelijk Werk, Jeugdgezondheidszorg, Onderwijs, Peuterspeelzaalwerk).

2. Het inrichten van een fysiek en digitaal CJG loket van waaruit de toegang tot het achterliggende aanbod plaatsvindt.
3. Het versterken van de huidige lokale zorgstructuur (netwerken).

De actiepunten om te komen tot het CJG zijn:

1. Het optimaliseren van het huidige aanbod voor opvoed- en opgroei-ondersteuning door middel van het maken en bijstellen van afspraken met betrokken instellingen.
2. Het inrichten van een fysiek CJG loket binnen in eerste instantie de Muchte (Cluster) en mogelijk daarna binnen het nader te realiseren Kulturhus Losser.
3. Het faciliteren en subsidiëren van een digitaal CJG loket (zowel voor jongeren als opvoeders).
4. Ombouw van de huidige leeftijdsgerichte zorgnetwerken naar netwerken 0-100 jaar per kerkdorp of een clustering hiervan.
5. Het instellen (en subsidiëren) van procesmanagement en ondersteuning ten behoeve van de zorgnetwerken.

Kosten:

Voornoemde acties worden bekostigd uit de Doeluitkering CJG en de bestaande middelen binnen het jeugdbeleid en de jeugdgezondheidszorg (budgettair neutraal).

Partners zijn:

Betrokken lokale en regionale instellingen werkzaam binnen het taakveld jeugd, zorg en welzijn.

Planning:

Uitvoering aan de hiervoor genoemde acties is deels in gang gezet en vindt plaats nadat het lokale CJG-realisatieplan is vastgesteld (begin 2011).

Bewaken resultaten:

1. Monitoring van de afspraken met instellingen vindt plaats op basis van nader te bepalen tussentijdse evaluatiemomenten.
2. Monitoring van cliëntsystemen/soorten problematieken vindt plaats door middel van het gebruik van managementinformatie uit elektronische cliëntvolgsystemen (VIS2, EKD, VIR).

"Om de huidige zorgstructuur 'CJG-proof' te maken is een aanpassing van de netwerken noodzakelijk. In overleg met de deelnemers en procesmanager van de bestaande netwerken is er voor gekozen om de netwerken als volgt om te vormen: Zorgnetwerk 0-100 jaar Losser, Zorgnetwerk 0-100 jaar Overdinkel (incl. Glane) en Zorgnetwerk De Lutte en Beuningen."

Uit: gemeentelijke conceptnota 'Realisatieplan CJG'

Jeugdzorg naar gemeenten

Er is een overdracht per 2015 te verwachten van de Jeugdzorg, nu nog georganiseerd vanuit de Provincie, naar de gemeenten.

Preventieve logopedie

De gemeente Losser heeft als een van de weinige Twentse gemeenten een eigen aanbod voor preventieve logopedie (en curatieve tot 2013).

Samenwerking onderwijs, sport en cultuur

Om onderwijs & sport en onderwijs & cultuur dichter bij elkaar te brengen en beter te coördineren zijn er in samenwerking met SKOLO vier combinatiefunctionarissen of duale vakleerkrachten aangesteld bij de scholen. Deze blijven beschikbaar tot begin 2013.

Vroeg-en voorschoolse educatie

Vroeg-en voorschoolse educatie hebben ook een rol binnen het jeugd/jongerenbeleid.

Domein 3: Mantelzorg en vrijwilligers gewaardeerd en ondersteund

Dit domein gaat over het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers. Onder het ondersteunen van mantelzorgers valt ook steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, de zogenaamde respijtzorg.

De doelstelling, de doelgroep en het bereik van mantelzorgondersteuning enerzijds en het ondersteunen van vrijwilligers anderzijds zijn echter totaal verschillend. Het is dan ook zinvol een duidelijk onderscheid te maken tussen de onderdelen Mantelzorg (mantelzorg, mantelzorgondersteuning en vrijwillige zorg) enerzijds en het brede Vrijwilligerswerk (zoals binnen sportverenigingen, toneelverenigingen etc.) anderzijds.

Mantelzorg wordt domein 3a en Vrijwilligerswerk gaat naar domein 3b.

Domein 3a: Mantelzorg

Mantelzorg wordt omschreven als extra zorg - voortvloeiend uit een familiale of sociale relatie - die niet vanuit een beroep en niet als betaalde arbeid wordt verleend. Mantelzorg overkomt mensen; men neemt de (vaak als vanzelfsprekend ervaren) verantwoordelijkheid. Mantelzorg is nooit afdwingbaar en theoretisch is het indiceerbare zorg. Mantelzorg gaat immers (ver) uit bóven gebruikelijke zorg die huisgenoten elkaar geacht worden te verlenen.

Verschil mantelzorg en vrijwillige zorg

Er is een duidelijk onderscheid tussen mantelzorg en vrijwillige zorg. Vrijwillige zorg is gespecialiseerd vrijwilligerswerk. Deze wordt ingezet ter ontlasting van de mantelzorg en is hierop aanvullend. Tien Twentse gemeenten, waaronder Losser, hebben de vrijwillige zorg ondergebracht bij de Stichting Informele Zorg. Een andere lokale partner in het veld is mantelzorg 'de Globe' die als belangenbehartiger van mantelzorgers kan worden gezien.

Mantelzorg staat voor een aantal belangrijke waarden in maatschappelijke ondersteuning, namelijk zorg in eigen kring en het meedoen van naasten aan de maatschappij mogelijk maken. Mantelzorg kan in verschillende gradaties worden geboden en diverse vormen van hulp of zorg omvatten. Als dochter wekelijks de was doen voor je ouders, als buurman de tuin bijhouden maar het kan ook oplopen tot 24 uren zorg wanneer je voor je dementerende partner zorgt.

Bij de komst van de Wmo werden mantelzorgers voor het eerst erkend. Hun werk werd niet langer een private zaak, maar een publieke. Mantelzorg staat tussen zelfzorg en professionele zorg in. Alle drie vormen zijn aanvullend op elkaar. Mantelzorg is ingesloten in de zorgketen.

Welke ontwikkelingen spelen zich af binnen dit domein?

Het ministerie van VWS ziet het gemeentelijk mantelzorgbeleid het liefst georganiseerd op acht basisfuncties. In het project 'Goed voor elkaar' is de invulling van deze basisfuncties bij gemeenten onderzocht en begeleid.

Basisfuncties zijn:

1. Informatie
2. Advies en begeleiding
3. Emotionele steun
4. Educatie
5. Praktische hulp
6. Respijtzorg
7. Financiële tegemoetkoming
8. Materiële hulp

Losser heeft hiervan vier functies op orde (1, 2, 5 en 8), drie deels voor elkaar (3, 4 en 7) en nummer 6 in een andere vorm dan bij de bedoelde meting.

Ontwikkelingen mantelzorgers

Nu vrouwen vaker een baan buitenshuis hebben komt mantelzorg ook meer terecht op de schouders van mannen. De combinatie mantelzorg en arbeid is landelijk een item geworden.

Bij een krappere wordende arbeidsmarkt in de toekomst (n.a.v. ontgroening) hebben werkgevers er belang bij dat medewerkers niet uitvallen door overbelasting. Tachtig procent van de werkgevers heeft echter niets geregeld voor hun mantelzorgende medewerkers. In de laatste ambtenaren-CAO is er voor het eerst een paragraaf aan gewijd. De gemeente Losser gaat soepel om met medewerkers met mantelzorgtaken. Hierin zou ze een voorbeeld kunnen zijn voor andere Losserse bedrijven.

Respijtzorg

Hieronder verstaan we zorg aan een zorgbehoevende met als doel om diens mantelzorger(s) te ontlasten en vrijaf te geven. Het is een verzamelbegrip voor voorzieningen die tijdelijk, beroepsmatig of vrijwillig de mantelzorg overnemen en dus respijt verlenen. Het kan gaan om de inzet van vrijwilligers, hulp bij het huishouden, verblijf in een logeervervoorziening, dagverzorging of tijdelijke opname in een zorgcentrum.

Juist in deze laatste voorziening, die onder de AWBZ valt, zal de komende jaren een inperking komen is de verwachting. Nu de tijdelijke opnames toenemen zal

het rijk aansturen op een verschuiving naar logeervoorzieningen omdat hier veel met vrijwilligers wordt gewerkt zodat het aanbod goedkoper is.

De gemeente Losser bekijkt in samenwerking met haar partners welke op-maat-oplossingen nodig en mogelijk zijn.

Zorgontvangers krijgen, bij een bepaalde indicatie, € 250 per jaar van de Sociale Verzekeringsbank, het zogenaamd 'mantelzorgcompliment', om hun mantelzorger enigszins financieel tegemoet te komen.

Verzorgingshuizen zitten, net als gemeenten, krap in het budget en vragen steeds vaker om de inzet van mantelzorgers en/of vrijwilligers. De afstemming tussen deze professionele zorg en de informele zorg (w.o. mantelzorgers) wordt niet als gemeentelijke taak gezien.

Mantelzorg en dementie

Omdat uit onderzoek blijkt dat de meeste mensen met dementie thuis wonen wordt in Twente een programma ketenzorg dementie ontwikkeld. Het doel is een structureel, samenhangend en op de behoeften van de cliënt afgestemd aanbod aan (regionale) dementiezorg; vanaf het moment dat de diagnose is gesteld tot en met de laatste fase van de ziekte. Er zijn per regio projectleiders en casemanagers aangesteld met budget van het Zorgkantoor.

De rol van de gemeente hierin ligt in de ondersteuning aan de thuiswonende dementerende en de mantelzorger (voorlichting, signalering, doorverwijzing, mantelzorgondersteuning etc.). In 2010 zijn er in de gemeente Losser 300 mensen met dementie geregistreerd, waarvan er 90 verblijven in een zorginstelling. Voor 2015 zijn de verwachte cijfers respectievelijk 341 en 102.

Voorgesteld nieuw beleid

Naar aanleiding van de evaluatie van het mantelzorgbeleid van de afgelopen vier jaar op 18-11-2010 komen we tot het volgende nieuwe beleid.

Doelstellingen

1. mensen die (intensief) zorgen voor anderen zijn zich bewust van hun positie en weten welke ondersteuningsmogelijkheden er voor hen zijn.
2. er is structureel overleg met huisartsen.
3. bijgeschoolde zorgloketmedewerkers met oog voor mantelzorgproblematiek.
4. één Platform Welzijn-Wonen-Zorg.
5. verenigingen met oog voor mantelzorgproblematiek.
6. de Wmo-thuiszorgorganisaties houden rekening met mantelzorg.
7. er is vraaggericht cursusaanbod bij SIZ.
8. werkgevers met oog voor mantelzorgproblematiek bij hun medewerkers.
9. duidelijkheid over mogelijkheden één loket.
10. goed geïnformeerde burgers.
11. duidelijkheid over hiaten in algemene en collectieve voorzieningen.
12. regionaal beleid rond Informele Zorg vaststellen.

Actiepunten (nummering komt overeen met die van hierboven beschreven doelstellingen)

1. publiekscampagne starten in overleg met Arcon.

2. via Roset (Regionale ondersteuningsstructuur eerste lijn) contacten leggen met de huisartsen en/of aansluiten bij regionaal initiatief hieromtrent i.s.m. GGD.
3. op mantelzorg gerichte bijscholing aan zorgloketmedewerkers aanbieden.
4. Platform Welzijn en Wonen opnieuw verzoeken het Platform Zorg op te nemen.
5. samen met Arcon verenigingen uitnodigen en voorzien van 'Verenigingskoffertje'.
6. in overleg gaan met de vier Wmo-thuiszorgorganisaties.
7. SIZ financieel blijven steunen op het (reguliere) onderdeel cursusaanbod.
8. in overleg met de bedrijfscontactfunctionaris natuurlijk moment zoeken om in gesprek te komen met werkgevers.
9. in overleg treden met diverse partijen rond mogelijkheden één loket.
10. met partijen (b.v. SIZ, zorgloket) bekijken hoe informatievoorziening het best vorm gegeven kan worden.
11. vertalen uitkomsten onderzoek naar collectieve en algemene voorzieningennivo naar positie mantelzorgers.
12. regionaal meedenken.

Kosten

De meeste punten worden uitgevoerd in reguliere uren c.q. met regulier budget. Waar nodig wordt aanvullend budget gezocht.

Planning

In 2011 komen aan bod 2+4+6+9+10+11.

In 2012 komen aan bod 3+8.

Bij de punten 1+5 moeten we rekening houden met de planning van Arcon.

De overige actiepunten vallen binnen de reguliere werkzaamheden.

Domein 3b: Vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk is onbetaald, onverplicht, maar niet vrijblijvend werk in (enig) georganiseerd verband, waarmee een maatschappelijk belang wordt gediend. Het staat voor eigen verantwoordelijkheid en georganiseerde zelfwerkzaamheid van inwoners. Vrijwilligerswerk vindt plaats op uiteenlopende maatschappelijke terreinen als wonen, cultuur, sport, religie, welzijn, onderwijs en zorg. Ook professionele organisaties zetten steeds vaker vrijwilligers in. 2011 is het (opnieuw) Europees Jaar van het Vrijwilligerswerk.

Welke ontwikkelingen spelen zich af binnen dit domein?

Rond Vrijwilligersbeleid zijn, net als boven bij mantelzorgbeleid, basisfuncties benoemd door het ministerie van VWS. Deze zijn:

1. Vertalen maatschappelijke ontwikkelingen
2. Verbinden en makelen (bemiddelen)
3. Versterken
4. Verbreiden
5. Verankeren.

Binnen het project 'Goed voor elkaar' bleek dat Losser alleen de taak 'versterken' goed voor elkaar had. Doordat ondertussen de collectieve vrijwilligersverzekering is ingevoerd, zou de taak 'verbreiden' nu wel beter scoren.

Vrijwilligersbeleid

We hebben geen officieel (beschreven) vrijwilligersbeleid. Dit wil niet zeggen dat we er geen aandacht voor hebben. Denk aan het subsidiëren van de vele verenigingen en het afstemmingsoverleg met het 'Vrijwilligersverband Welzijn'. Dit Vrijwilligersverband bestaat sinds 11 november 2004. Twee keer per jaar komen 13 vrijwilligersorganisaties werkzaam in zorg en welzijn onder regie van de gemeente bijeen. Er zijn in de loop van de jaren gezamenlijke PR-campagnes gevoerd en themabijeenkomsten georganiseerd. Nu richt zich de samenwerking voornamelijk op afstemming en info-uitwisseling.

Vrijwilligerscentrale

De Vrijwilligerscentrale die ooit in Losser bestond is toentertijd afgeschaft vanwege weinig toeloop van aspirant-vrijwilligers. Dat kwam omdat de grote zorginstellingen (Losserhof en Zorggroep Sint Maarten) al betaalde vrijwilligerscoördinatoren in dienst hadden. Vanaf dat moment waren er geen personele uren meer beschikbaar voor een breed vrijwilligersbeleid. Wel werd afgesproken dat elke beleidsmedewerker zelf contacten zou onderhouden met de vrijwilligers(-organisaties) uit haar/zijn vakgebied.

In 2006 is tevergeefs getracht om samen met Dinkelland en Tubbergen een vrijwilligerscentrale op te zetten. Toen in 2008, in het kader van de maatschappelijke stage, opnieuw mogelijkheden kwamen is er toch weer een eigen vrijwilligerscentrale gestart. De uitvoering ligt bij Stichting Cluster.

Vrijwilligersmarkt

Enkele jaren geleden is twee keer een Vrijwilligersmarkt georganiseerd. De opbrengst was matig: de stands trokken niet veel belangstellenden en/of aspirant-vrijwilligers. Bij de vorige bezuinigingsronde verviel dit evenement dan ook.

Landelijke ontwikkelingen

Uit de landelijke toekomstverkenning voor vrijwilligerswerk blijkt dat het aantal vrijwilligers tot 2015 redelijk stabiel blijft. Positieve krachten, zoals een gemiddeld hoger opleidingsniveau (dat leidt tot meer vrijwilligerswerk) compenseren het negatieve effect van een afname in de beschikbare vrije tijd. Er lijkt dus geen aanleiding voor ingrijpende (beleids)maatregelen.

Voor de toekomst worden echter wel enkele trends, zoals vergrijzing, gesignaleerd die dit evenwicht in vraag en aanbod in gevaar kunnen brengen. Vrijwilligers vergrijzen. Onder jongeren neemt het vrijwilligerswerk niet evenredig toe. De veranderende leefstijl van burgers (minder vrije tijd, combineren van diverse rollen en verantwoordelijkheden) vraagt bovendien om een eigentijdse manier waarop vrijwilligersactiviteiten worden aangeboden en georganiseerd. Voorheen waren vaste uren en patronen vanzelfsprekend. Nu is er behoefte aan een meer flexibele en gerichte invulling van vrijwilligerswerk.

Project 'de Overdinkel generator'

In Overdinkel is het project 'de Overdinkel generator' gestart. Dit kan worden gezien als een moderne vorm van vrijwilligerswerk.

Via een huisbezoek wordt buurtbewoners gevraagd naar vaardigheden en hun bereidheid tot onderlinge hulpverlening. Het is dus heel dichtbij en kleinschalig, maar wel effectief op buurtniveau. Het uitvoeringplan van 'de Overdinkel generator' is opvraagbaar bij afdeling Welzijn.

In dit buurtgerichte project wordt één van de actiepunten uit de Ouderennota 2009-2010 ten uitvoer gebracht. Ook het budget dat voor uitvoering van de nota Volksgezondheid 2008-2011 beschikbaar was, wordt ingezet in dit project. Zo ondersteunen en versterken de beleidsterreinen ouderenzorg, volksgezondheidszorg en Wmo elkaar en is sprake van samenhangend beleid.

"Overdinkel: waar bewoners na afloop van de pilot beter in staat zijn om zelf de regie te voeren ten aanzien van de eigen leef- en woonomgeving. Zowel individueel als ook gemeenschappelijk. Waar bewoners meer redzaam zijn en elkaar helpen bij het oplossen van problemen. Waar bewoners de handen uit de mouwen steken en de verantwoordelijkheid nemen voor een energiek Overdinkel." Uit: De Overdinkel Generator; auteur Ben Koenen.

Maatschappelijke stage

De maatschappelijke stage die is ingevoerd voor voortgezet-onderwijsleerlingen leidt jongeren toe naar vrijwilligerswerk. Dat is gunstig want 'jong geleerd, is oud gedaan'. Leerlingen mogen zelf uitzoeken waar ze hun stage doen, afhankelijk van het lokale aanbod aan stageplekken. De maatschappelijke relevantie zou echter vergroot kunnen worden als leerlingen ingezet worden op terreinen waar echt behoefte is aan 'handen' zoals bijvoorbeeld in de zorg. Het wordt dan een soort maatschappelijke dienstplicht. Hiervoor is Nederland nog niet rijp, maar de discussie wordt wel gevoerd. Dat geldt ook voor het idee om mensen met een uitkering te verplichten vrijwilligerswerk te doen. De zorgorganisaties zijn beducht voor de extra vraag naar begeleiding die dit met zich meebrengt.

Toekomst vrijwilligerswerk

De Losserse gemeenschap draait op honderden vrijwilligers. Daarbij bestaat echter grote behoefte aan vrijwilligers die kaderfuncties willen vervullen. Sommige verenigingen eisen van hun leden dat ze zich een of meer keren per jaar beschikbaar stellen voor taken. Omdat de toekomst van het vrijwilligerswerk erg leeft bij organisaties, verenigingen en burgers, is bekeken wat er, ondanks dat er geen budget voor nieuw beleid beschikbaar is, (bijna) regulier gedaan kan worden om het aantal vrijwilligers te vergroten.

Voorgesteld nieuw beleid

Het plan is om mensen die 63 jaar zijn geworden, aan te schrijven met de vraag of ze hun in het leven verworven kennis en vaardigheden op vrijwillige basis willen inzetten voor de gemeenschap.

Dit is een afgeleid idee van het project 'Senioren Voor Uw Gemeente?' (zie www.seniorenvooruwgemeente.nl)

Er is voor deze leeftijd gekozen omdat vroeggepensioneerden, na enkele jaren te hebben gefreewheeld, ontvankelijk blijken voor een nieuwe uitdaging in het vrijwilligerswerk.

Doelstelling

Mensen verleiden tot het doen van vrijwilligerswerk.

Actiepunt

Na een gedegen PR-ronde een uitnodigende brief versturen aan burgers die 63 jaar zijn geworden.

Partners

Het wordt een gezamenlijk project van de Vrijwilligerscentrale, Welzijn Ouderen van Stichting Cluster en de gemeente.

In overleg met vrijwilligersorganisaties zullen concrete vrijwilligersplaatsen aangeboden moeten worden, zodat mensen direct aan de slag kunnen als ze zich geroepen voelen.

De actie wordt als pilot van drie jaar ingezet om te zien hoe de reacties zijn.

Domein 4: Ondersteuning bij zelfredzaamheid goed geregeld

Dit domein richt zich in de meest brede zin op mensen met een beperking en hun mogelijkheden tot meedoen. Er worden twee aspecten binnen dit beleid behandeld:

- a. Informatievoorziening (prestatieveld 3).
- b. Compenseren belemmering/verlenen voorzieningen (prestatieveld 6).

Domein 4a: Informatievoorziening

Om zelfredzaam te zijn heb je informatie nodig en soms advies en/of ondersteuning. Burgers kunnen hiervoor terecht bij het Zorgloket. Men kan het Zorgloket persoonlijk bezoeken of telefonisch contact opnemen. Eventueel komen de consulenten op verzoek ook thuis om samen zaken door te spreken. Informatie hierover is beschikbaar op www.losser.nl. Verder wordt de informatie verstrekt via de gemeentelijke rubriek in de Nieuwe Dinkellander of met foldermateriaal. Ook via de openbare Bibliotheek wordt de gemeentelijke informatie beschikbaar.

Informatie over de rechten van de Wmo-cliënt worden in het kader van de Wet algemeen bestuursrecht bij toekenning van een voorziening verstrekt. Voor hulp bij bezwaar-en beroepsprocedures wordt o.a. verwezen naar buro Sociaal Raadslieden.

Welke ontwikkelingen spelen zich af binnen dit domein?

Ontwikkeling Klant Contact Centrum

De dienstverlening van de overheid verandert en internet wordt steeds belangrijker. Gemeenten worden de poort voor alle overheidsvragen van burgers en bedrijven. Het Klant Contact Centrum (KCC) is de spil in dit web en het 14+ netnummer zorgt dat de klanten maar één nummer hoeven te kennen.

Overheden worden digitaal aan elkaar gekoppeld en daardoor ontstaat een netwerk waardoor processen sneller en goedkoper worden uitgevoerd. Door gebruik te maken van DigiD weet de overheid wie je bent, kan informatie op maat worden aangeboden en worden aanvraagformulieren voorgevuld. Een KCC zorgt voor het contact met de klant en heeft verschillende kanalen. Internet wordt steeds belangrijker maar ook de balie, post en telefoon blijven. Om optimaal te profiteren moet je als burger eigenlijk wel over internet beschikken,

of kunnen beschikken. De openbare Bibliotheek is de plek waar burgers zonder eigen PC terecht kunnen. Dit hele landelijke digitaliseringsproject moet lokaal vertaald worden en in samenspraak met de burger worden ingevoerd. Het gaat er immers om dat *alle* burgers in principe toegang hebben tot de zelfde informatie.

Bereik burgers

Informatievoorziening rond de Wmo in brede zin en het bereiken van burgers was onderwerp van gesprek in de Wmo-expertmeeting in januari 2011. Toegankelijkheid van informatie is cruciaal. Het aanbieden van informatie via verschillende kanalen werkt het beste. Informatie vooraf laten lezen door doorsnee-gebruikers verhoogt de effectiviteit.

Voorgesteld nieuw beleid

Als nieuw beleid wordt voorgesteld om de informatievoorziening rond de Wmo, ook de digitale, door te lichten en zo nodig te verbeteren.

Door in dit project de back-office-organisaties van het Zorgloket te betrekken, wordt de reguliere samenwerking met hen verstevigd.

Doelstellingen

1. burgers weten beter waar ze terecht kunnen voor voorliggende voorzieningen bij hen in de buurt of elders in de gemeente.
2. de doelgroep waarop de Wmo betrekking heeft, wordt beter bereikt.
3. professionals zijn beter bekend met de voorzieningen en verwijzen door.
4. burgers hebben meer sociale contacten tijdens een bezoek aan de voorliggende voorziening.

Actiepunten

1. ontwikkelen en verspreiden van een Wmo-voorzieningen-boekje zowel fysiek als digitaal.
2. compleet maken van het folderrek in het gemeentehuis.
3. ontwikkelen hulpmiddel voor de zorgconsulenten en andere zorg-en welzijnsprofessionals ten behoeve van 'warme' toeleiding.

Kosten

In het kader van de Woonservicegebieden is er een budget van € 30.000 beschikbaar.

Planning

De Wmo-informatievoorziening moet eind 2011 verbeterd zijn.

Domein 4b: Compenseren belemmering/verlenen voorzieningen

Mensen met een beperking (lichamelijk, geestelijk, verstandelijk, sociaal) kunnen rekenen op ondersteuning in hun zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. Daartoe heeft de Wmo de compensatieverplichting ingesteld. Het uitgangspunt is dat de burger met een beperking in een gelijkwaardige uitgangspositie wordt gebracht t.o.v. de burger zonder beperking. Het beoogde resultaat ligt vast, de weg ernaar toe kan per individu anders zijn. Een goed inzicht in wat iemands behoefte is, wordt dan cruciaal. Er is een beweging op gang gekomen binnen de Wmo die 'de Kanteling' wordt genoemd. Leefde voorheen nog de claimgerichte gedachte dat je recht had op een voorziening en

dat de gemeente hierin een zorgplicht had, nu is dat denken gekanteld: het gaat niet meer om verstrekken van voorzieningen maar om compenseren van beperkingen. Er wordt hierbij tevens een groter beroep gedaan op de eigen mogelijkheden en de kracht van de omgeving (familie, vrienden en bekenden, burens).

Als die mogelijkheden uitgeput zijn dan kan worden gekeken of er:

1. Vrijwilligers beschikbaar zijn.
2. Algemeen toegankelijke (welzijns)voorzieningen zijn waar men een beroep op kan doen.
3. Collectieve voorzieningen geschikt zijn.

Als al die opties zijn nagelopen en geen soelaas bieden, kunnen individuele voorzieningen worden toegekend. Opgemerkt kan worden dat het altijd maatwerk betreft en dat samen met de klant wordt gezocht naar de best passende mogelijkheid.

Welke ontwikkelingen spelen zich af binnen dit domein?

Verlenen van voorzieningen en indicering verloopt via het Zorgloket. De individuele voorzieningen liggen vast in een verordening. De Vereniging Nederlandse Gemeenten heeft een model Wmo-verordening uitgebracht waarin 'de Kanteling' is verwerkt. De Losserse Wmo-verordening, die moet worden herzien, zal zich hierop baseren.

"Dit is een andere benadering dan de meeste mensen met een handicap en ambtenaren gewend zijn. Voortaan moeten ze een gesprek 'aan de keukentafel' voeren om uit te zoeken wat de vraag is en welke oplossingen op maat mogelijk zijn. Deze kanteling in denken en doen is de Kantelgedachte."

Uit: www.pgbm.nl/aandeslag.pdf

Zoals eerder al naar voren gebracht is het belangrijk om algemene en collectieve voorzieningen op orde te hebben. Wanneer belemmeringen van burgers kunnen worden opgeheven met algemene of collectieve voorzieningen is dat vele malen goedkoper dan via individuele voorzieningen. We hanteren het motto: 'collectief wat kan, individueel wat moet'.

Vandaar dat er een onderzoek plaatsvindt naar de algemene en collectieve voorzieningen die onze gemeente rijk is.

Om meer samenhang te krijgen tussen de Wmo en de Wet werk en bijstand wordt een 'nota Ondersteuningsbeleid' opgesteld. Bovendien komt er een regionale Participatievisie en één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt.

Domein 5: Zorg en opvang gericht op de meest kwetsbaren; preventie gericht op alle burgers

De activiteiten in dit domein gaan met name over Maatschappelijke Opvang (MO), Vrouwenopvang (VO), huiselijk geweld (HG), Openbare geestelijke gezondheidszorg (Oggz) en Verslavingszorg (VZ). Voor onze regio wordt beleid hiervoor ontwikkeld en uitgewerkt door de centrumgemeente Enschede, in samenspraak met de gemeenten in de regio. De centrumgemeenten realiseren de voorzieningen en als regio-gemeenten richten we ons primair op de zorgstructuur en preventie. Bovenlokaal aanbod, gefinancierd vanuit de

centrumgemeente, is pas aan de orde als interventies door lokale zorgnetwerken geen soelaas meer bieden.

Welke ontwikkelingen spelen zich af binnen dit domein?

De specifieke doeluitkeringen VO maar ook de middelen MO/VZ/Oggz/Ondersteunende begeleiding in de MO/nazorg detentie worden gefaseerd opgenomen in de algemene middelen van Centrumgemeenten, is de verwachting.

Stelselonderzoek Vrouwen Opvang

Er komt een stelselonderzoek naar de VO. De opvangen in Nederland zitten momenteel vol. Naast deze ontwikkelingen is er onzekerheid over de effecten van de komende rijksbezuinigingen hierop.

Overige ontwikkelingen

Enkele thema's die op de prestatievelden 7, 8 en 9 spelen zijn de eigen-bijdrage problematiek in de MO, de eis van regio-binding bij opname van een cliënt in de MO, de toenemende vraag naar ondersteunende begeleiding in de MO terwijl de middelen hiervoor teruglopen. Zo werd voor 2011 bij de centrumgemeente Enschede voor 1,5 miljoen méér aan subsidie gevraagd door de organisaties die werken aan de opvang en begeleiding van kwetsbare burgers dan er beschikbaar was. Er zullen dus keuzes gemaakt moeten worden wat betreft het aanbod.

Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Op rijksniveau is het opvallend dat er sprake is van sturing door een toename aan wetgeving, denk aan de Wet tijdelijk huisverbod en de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze laatste wet is in april 2011 ingegaan. Kern is dat een zevental sectoren de plicht hebben om een meldcode te hanteren waarmee huiselijk geweld gesignaleerd en gemeld wordt bij het Steunpunt huiselijk geweld of het Advies-en meldpunt kindermishandeling. Gemeenten krijgen hierin de regierol.

Huiselijk of relationeel geweld

In beleidsstukken wordt meer en meer gesproken over relationeel geweld i.p.v. huiselijk geweld. Dit om de verscheidenheid van vormen van huiselijk geweld te onderkennen zoals ouderenmishandeling, eengerelateerd geweld en kindermishandeling. Tevens wordt zo geprobeerd om aanverwante vormen van geweld in relaties, zoals loverboy-problematiek, mensenhandel te omvatten. De hulpverlening kan daardoor nóg gericht worden ingezet.

Steunpunt Huiselijk Geweld

Het Steunpunt Huiselijk Geweld voor onze regio www.s-hg.nl heeft een goed bezochte website. Lokaal is de aanpak huiselijk geweld neergelegd bij Stichting Cluster omdat daar ook het procesmanagement van de zorgnetwerken ligt. Er wordt veel geïnvesteerd in voorlichting. Bijna al het onderwijspersoneel op de basisscholen heeft bijscholing gehad op dit thema. In de komende periode volgen peuterspeelzalen en kinderdagverblijven.

Ook het Algemeen Maatschappelijk Werk besteedt veel aandacht aan situaties waar huiselijk geweld voorkomt. In 2010 werden er zo'n 30 cliënten begeleid. Een huisverbod werd opgelegd aan 6 daders van huiselijk geweld in 2010.

Veiligheidshuizen

De veiligheidshuizen met als doel afstemming tussen zorg-, straf- en veiligheidsketen, zien voor zichzelf een taak richting zorgstructuren. De Centra voor Jeugd en Gezin richten zich hier ook op. Dit zal dus met elkaar afgestemd moeten worden. Losser sluit aan bij het Veiligheidshuis Hengelo. De uitrol naar de kleine gemeenten is in 2010 gerealiseerd. Wij hebben onze lokale zorgstructuur op orde en voldoen daarmee aan de voorwaarde om (kostenloos) gebruik te kunnen maken van deskundigheid in het Veiligheidshuis. Speerpunten van de Veiligheidshuizen zijn huiselijk geweld, nazorg detentie, jeugd en veelplegers.

Signalering

De signaleringsfunctie van de huisartsen en de samenwerking met hen rond huiselijk geweld (en andere thema's) is belangrijk. Huisartsen vervullen een cruciale rol in het vroegtijdig opsporen van problemen en het vroegtijdig formuleren van een hulpaanbod. Het is nog steeds een weerbarstige kwestie om de huisartsen te overtuigen van het nut en de noodzaak om vroegtijdig de lokale zorgnetwerken in te schakelen. In het nieuwe mantelzorgbeleid is communicatie met huisartsen als actiepunt opgenomen.

Ontwikkelingen verslavingszorg

Binnen de verslavingszorg zal de economische recessie naar verwachting een negatief effect hebben. Er wordt een toename verwacht van alcohol- en drugsgebruik in gezinnen en bij individuen. Een positieve ontwikkeling binnen de verslavingszorg is dat Tactus, de instelling die hiervoor in Twente werkzaam is, de bemoeizorg steeds meer in de regiogemeenten, zoals Losser uitvoert. Het aantal Losserse cliënten nam echter zodanig toe (> 10) dat Tactus voor extra budget aanklopte bij de gemeente. Hieraan kon echter, om financiële redenen, niet worden voldaan.

Happy Fris

In de afgelopen jaren is uitvoering gegeven aan het Noord Oost Twents actieplan Happy Fris alsmede het regionaal plan Happy Fris.

Het door de GGD Regio Twente eind 2007 gehouden E-MOVO onderzoek (Elektronische Monitor en Voorlichting) onder leerlingen van de klassen 2 en 4 van het voortgezet onderwijs, laat zien dat het alcoholgebruik onder jongeren significant is gedaald ten opzichte van 2003, maar nog steeds zorgwekkend is. De Universiteit Twente heeft in het voorjaar van 2010 onderzoek gedaan naar de effecten van het regionale project Happy Fris.

Uitkomsten van dit onderzoek laten een beeld zien waarin jongeren op latere leeftijd starten met drinken. Het in gang gezette beleid lijkt dus zijn vruchten af te werpen. De onderzoekers stellen echter als kanttekening dat deze positieve uitkomsten mogelijk kunnen worden verklaard door het geven van zgn. sociaal wenselijke antwoorden door de ondervraagden.

De gemeente Losser beëindigt met ingang van 2012 haar deelname aan het Noord Oost Twents actieplan Happy Fris. Dit om budgettaire redenen. Wel blijven we deelnemen aan het regionale actieplan. Dit project loopt nog tot 2013.

Ook besteedt het Carmel College aandacht aan 'middelengebruik'.

Verder is er het preventieve aanbod van Tactus verslavingszorg, die hiervoor subsidie ontvangt van de gemeente Losser en voor alle doelgroepen werkt (zie hierna onder 'preventief aanbod Oggz).

Openbare geestelijke gezondheidszorg

Oggz is een instrument voor het bereiken van zorgmijders met psychiatrische stoornissen of verslavingsproblematiek en die verkommeren en verloederen en/of overlast veroorzaken. Om die mensen te bereiken wordt vanuit de centrumgemeente Enschede bemoeizorg ingezet: een er-op-af-functie naar mensen, die zich niet weten te redden, maar zelf geen hulpvraag stellen. Lokaal moet er een zorgnetwerk zijn om deze mensen op te sporen en toe te leiden naar zorg of welzijn. In situaties waarbij vervuiling van woning en woonomgeving aan de orde is en de volksgezondheid in gevaar komt, wordt de GGD ingeschakeld.

Coördinatie rond zogenaamde Zorgmijders gebeurt in ons lokale zorgnetwerk.

Preventief aanbod Oggz

Behalve bovenstaande voorzieningen moeten gemeenten in het kader van Oggz ook een preventief aanbod hebben. Het gaat om voorlichting en cursussen over geestelijke gezondheid voor cliënten, familieleden en opvoeders. In regionaal verband is een basispakket samengesteld rond de thema's stemmings- en angststoornissen en alcoholafhankelijkheid. Mediant en Tactus voeren dit pakket uit. De organisaties krijgen hiervoor een structureel budget van ons.

Doelstellingen rond prestatieveld 7, 8 en 9

Samen met de centrumgemeente Enschede zetten we in op:

1. Voorkomen van problematiek door het signaleren en bestrijden van risicofactoren.
2. Bieden van hulp op maat voor cliënten in dit domein.
3. Terugdringen van problematiek, met name op het gebied van verslaving en huiselijk geweld.

Lokale doelstellingen

1. Lokaal zorgnetwerk als vangnet.
2. Preventie via Lokaal Gezondheidsbeleid.
3. Informatie en advies via Zorgloket.

Actiepunten

Regionaal: actief blijven meedenken rond de beleidsontwikkeling van de centrumgemeente.

Lokaal: doorontwikkelen huidig beleid.

Ander preventief aanbod

Vanaf december 2008 bestaat in onze gemeente het Seniorenconsultatiebureau. Dit past uitstekend binnen de wet Publieke Gezondheid die nadien werd ingevoerd en waarbij o.a. aandacht voor Ouderengezondheidszorg kwam. In het Seniorenconsultatiebureau werken we samen met diverse zorg- en welzijnsinstellingen. In deze preventieve voorziening krijgen ouderen advies over gezondheid en zelfredzaamheid, zaken die grote invloed hebben op de Wmo-uitvoering in onze gemeente. De thema's overgewicht, schadelijk alcoholgebruik,

roken en depressie die in Twente zijn gekozen in het kader van volksgezondheidsbeleid, krijgen binnen het Seniorenconsultatiebureau aandacht.

Voor preventie gericht op jeugd en jongeren sluiten we aan op regionaal beleid. Zo wordt er in Twents verband deelgenomen aan het landelijk project 'Jongeren op gezond gewicht'. De andere preventieve activiteiten voor kinderen staan onder domein 2 beschreven.

Verder zijn we lokaal betrokken bij enkele preventieprojecten voor volwassenen zoals de BeweegKuur en de Leefstijlcoach.

Domein 6: Anders en samen te werk

De 'gekantelde' Wmo legt grote nadruk op gedeelde verantwoordelijkheid tussen overheid enerzijds en organisaties en burgers anderzijds. Om de Wmo-doelstelling te halen is samenwerking dus onontbeerlijk. Tussen (regievoerende) gemeente en organisaties/instellingen wordt afgestemd, informatie uitgewisseld en overlegd. We hebben vele gesprekspartners zoals in bijlage II is te zien.

Wmo-raad vertegenwoordigt burger

Het samenwerken met de burger (in de zin van 'in samenspraak met') gebeurt niet rechtstreeks, maar verloopt via de Wmo-raad.

De in april 2007 opgerichte Wmo-adviesraad (nu spreken we over Wmo-raad) heeft zich in de loop der jaren ontwikkeld tot een actieve groep mensen. De leden zijn afkomstig uit of vertegenwoordiger van de doelgroepen: ouderen (3 leden), lichamelijk gehandicapten (2 leden), geestelijke gezondheidszorg (1 lid), allochtonen (1 lid), mantelzorger-vrijwilligerswerk (1 lid). Twee leden vertegenwoordigen geen achterban maar hebben een thuiszorg-of ziekenhuisachtergrond. Verder is er een onafhankelijke voorzitter. Totaal dus 11 personen. Niet vertegenwoordigd zijn hiermee de Wmo-doelgroepen: jeugd en verstandelijk gehandicapten.

Een op te stellen advies wordt steeds afgestemd met alle leden van de Wmo-raad. De groeps sfeer is prettig en de leden die dit als vrijwilliger doen, steken er veel uren in.

De Wmo-raad vergadert zo'n 7 keer per jaar. Daarnaast is er twee maal per jaar structureel overleg met de gemeente (Wmo-wethouder en enkele beleidsmedewerkers).

In de loop der jaren zijn diverse adviesvragen gesteld aan de Wmo-raad, zoals rond de Volksgezondheidsnota, de Wmo-verordening, de Ouderennota die dan in gezamenlijkheid met b.v. Seniorenraad en/of Sportraad worden uitgebracht. Er zijn ook ongevraagde adviezen afgegeven b.v. rond 'inbreiding en mantelzorg'. De adviezen worden inhoudelijk 'gewogen' door de betreffende beleidsmedewerkers en ter kennis gebracht aan het College. Daarna wordt teruggekoppeld welke elementen uit het advies wel of niet zijn overgenomen.

De relatie tussen Wmo-raad en gemeente is in een bestuursovereenkomst beschreven, die in de lijn ligt van die van de andere adviesraden. Deze overeenkomst is onlangs op termijnen aangescherpt op diens verzoek. We blijven zoeken naar een goede rolverdeling en effectieve communicatielijnen.

Inzicht in de wensen en behoeften van de verschillende Wmo-doelgroepen verwerft de gemeente zich overigens ook via overleg met diverse professionele - en belangenorganisaties.

Welke ontwikkelingen spelen zich af binnen dit domein?

Burgerinspraak zal, nu informatisering en digitalisering zich razendsnel verbreiden, een andere vorm aannemen, is de verwachting. Ook de gemeente Losser denkt na over hoe de moderne media zijn in te zetten bij het contact met de burger.

De samenwerkingsafspraken tussen ons en onze buurgemeenten in het kader van de bezuinigingstaakstelling kunnen ook nieuwe *inhoudelijke* kansen bieden. Deze zullen de komende jaren verkend worden.

Hoofdstuk 3: Financiën

Bijna alle Twentse gemeenten behoren tot de 70 zogenaamde 'nadeelgemeenten' wat betreft ontvangen Wmo-budget. Dat komt door het relatief onlogische verdeelmodel dat het rijk hanteert. Met eigen onderzoek proberen de nadeelgemeenten het ministerie van VWS te overtuigen van het feit dat er een eerlijker verdeelmodel in gevoerd moet worden.

In deze beleidsnota Wmo 2011-2014 worden de doelstellingen voor de komende jaren vastgelegd. Het realiseren van deze doelstellingen is mede afhankelijk van de financiële mogelijkheden, die enerzijds worden bepaald door de rijksbijdragen, die naar de gemeenten komen om delen van de Wmo uit te voeren en anderzijds door de autonome middelen, die de raad jaarlijks beschikbaar wil stellen. In deze Wmo-nota wordt daarom geen financieel overzicht opgenomen van de middelen, die beschikbaar zijn voor de verschillende prestatievelen en de daarin opgenomen doelstellingen. Wel wordt aangegeven, wat de te realiseren doelstellingen zullen gaan kosten. Jaarlijks zullen bij het vaststellen van de begroting de voor dat dienstjaar beschikbare budgetten worden vastgesteld.

Wmo budget verweven in beleidsprogramma's

In het collegeprogramma is opgenomen, dat de Wmo budgettair neutraal moet worden uitgevoerd. De budgetten zitten op de diverse beleidsprogramma's in de begroting verspreid en zijn lang niet allemaal als Wmo-budget benoemd of als zodanig herleidbaar. Dat wil echter geenszins zeggen dat die budgetten niet ten goede komen of niet dienst staan van het realiseren van de doelstellingen binnen de prestatievelen, integendeel zelfs. Wij hebben al aangegeven, dat het ook voor de Wmo anders moet met minder. De manier waarop wij dat willen bereiken, hebben wij neergelegd in deze Wmo-nota.

Financieel overzicht WMO

Uiteraard valt de uitdaging om bestaande taken onder de Wmo te benoemen ook te vertalen in cijfers. Hierdoor wordt nog duidelijker dat in de gemeente al heel veel gebeurt. Dit financiële plaatje is niet per prestatieveld weergegeven, aangezien dat betekent dat bestaande budgetten opgedeeld zouden moeten worden en zo is op dit moment onze begrotingssystematiek niet ingericht. Wel is aangegeven onder welk(e) prestatieveld(en) de betreffende post zou vallen.

Bedrag	Onderwerp	Prestatieveld Wmo
€ 296.505	Algemeen maatschappelijk werk (incl. aanpak huiselijk geweld)	Pv 3/5
€ 484.699	Bibliotheek	Pv 1/3
€ 6.418	Dorpsraden	Pv 1
€ 132.107	Jeugd- en jongerenwerk	Pv1/2/3
€ 381.730	Centrum Jeugd en Gezin en opvoedingsondersteuning	Pv 1/2/3
€ 212.329	Muziekschool/muziekonderwijs	Pv 1
€ 297.295	Volksgesondheidsbeleid GGD (excl. JGZ)	alle pr.velden
€ 310.705	Sociaal Cultureel Werk in 4 kernen	Pv 1/5
€ 24.067	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)	Pv 7/8/9
€ 107.928	Ouderenwerk	Pv 1/3/4/5
€ 1.546.495	Sportfaciliteiten (structurele subsidies; binnen- en buitenaccommodaties en zwembad)	Pv 1
€ 6.192	Tactus preventieve verslavingszorg	Pv 7/8/9
€ 0	Voorlichting verslavingsproblematiek (financiering vanuit Centrumgemeente)	Pv 7/8/9
€ 38.045	Vrijwilligersbeleid (inclusief vrijwilligersorganisaties in de zorg, cliënt- en adviesraden en maatschappelijke stages)	Pv 4
€ 49.853	Mantelzorg/informele zorg	Pv 4
€ 0	Wmo – Awbz-pakketmaatregelen	Pv 6
€ 22.455	Wmo – algemeen	Pv 6
€ 2.709.432	Wmo huishoudelijke verzorging	Pv 6
€ 206.000	Wmo vervoersvoorzieningen	Pv 6
€ 322.000	Wmo regiotaxi	Pv 6
€ 240.000	Wmo rolstoelen	Pv 6
€ 231.000	Wmo woningaanpassingen	Pv 6
€ 0	Wmo maaltijden	Pv 6
€ 7.500	Wmo Gehandicaptenparkeerkaarten/plaatsen	Pv 6
€ 7.633.755	Totaal budget WMO – begroting	
€ 2.234.757	Rijksbijdrage WMO	
€ 5.398.998	Netto budget WMO	
€ 131.000	Wet Werk en Bijstand - schuldhulpverlening	
€ 135.000	Wet Werk en Bijstand – bijzondere bijstand	
€ 7.000	Wet Werk en bijstand - minimabeleid	
€ 562.000	Wet Werk en Bijstand – re-integratie en activering (participatiebudget)	
€ 82.000	Wet Inburgering (participatiebudget)	
€ 139.824	Wet Educatie en Beroepsonderwijs (participatiebudget)	

Tot besluit

Deze Wmo-nota beschrijft een proces waaraan velen werken. Ontwikkelingen staan niet stil en vragen constant om bijstelling van het beleid. Daardoor is deze nota een momentopname. Het komt aan op de uitvoering en de mogelijkheden die zich daarbij voordoen. In het uitvoeringsplan (zie bijlage IV) zijn de actiepunten globaal in de tijd gezet.

‘Samen ondersteunen’ is de titel van deze nota. We hopen dat we na vier jaar, samen met onze burgers en betrokken partijen, inderdaad een goed systeem van maatschappelijke ondersteuning hebben kunnen neerzetten.

Bijlage I: Begrippen en afkortingenlijst

AWBZ = Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten

CJG = Centrum Jeugd en Gezin

CROW = Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechiek

DigiD = Digitale Identiteit

EKD = Electronisch Kind Dossier

GGD = Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst

HG = Huiselijk Geweld

KCC = Klant Contact Centrum

MO = Maatschappelijke Opvang

Oggz = Openbare geestelijke gezondheidszorg

SGBO = Sociaal-Geografisch en Bestuurskundig Onderzoek voor gemeenten

SIZ = Steunpunt Informele Zorg

SKOLO = Stichting Katholiek Onderwijs Losser

VIR = Verwijsindex Risicjongeren

VIS2 = Vangnet Informatie Signalerings Systeem

VO = Vrouwen Opvang

(Ministerie) VWS = Volksgezondheid, Welzijn en Sport

VVE = Voor- en Vroegschoolse Educatie

VZ = Verslavings Zorg

Wmo = Wet maatschappelijke ondersteuning

Wwb = Wet werk en bijstand

Collectieve Voorzieningen = door de overheid gefinancierde gemeenschappelijke (publieke) voorzieningen.

Digitalisering = veranderingen die zich voltrekken in de maatschappij en economie t.g.v. De invloed van informatie- en communicatietechnologie.

Inclusief Beleid = beleid gebaseerd op de visie dat alle mensen samen de maatschappij vormen, inclusief de mensen met een handicap. Hiermee wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met deze groep zodat b.v. voorzieningen ook voor hen geschikt zijn.

Individualisering = ontwikkeling in de samenleving waarbij het individu en zijn behoefte meer centraal komen te staan.

Informatisering = verwerking van informatie d.m.v. computers.

'de Kanteling' = het proces van gemeenten en burgers om gezamenlijk tot een volledige invulling van de compensatieverplichting te komen.

Levensloopbestendige woning = een woning die geschikt is of eenvoudig geschikt is te maken voor bewoning tot op hoge leeftijd, ook in geval van fysieke handicaps of chronische ziekten van bewoners.

Maatschappelijk Betrokken Ondernemen = is onderdeel van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en betreft alle activiteiten die door het bedrijfsleven worden ondernomen om de kwaliteit van de (lokale) leefomgeving te verbeteren.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (of duurzaam ondernemen) heeft betrekking op de verantwoordelijkheid die een onderneming heeft in de samenleving.

Welzijn Nieuwe Stijl = gaat ervan uit dat sociaal werkers op de problemen afgaan. Ze helpen voor en achter de voordeur. Ze stimuleren kwetsbare burgers om deel te nemen aan de samenleving. Ze spreken de burgers aan op hun Eigen Kracht.

Woonservicegebied = is een prettige wijk of buurt waarin specifieke doelgroepen, zoals ouderen en mensen met een beperking, zo zelfstandig mogelijk en met behoud van eigen regie kunnen wonen.

Bijlage II: Lijst van belangrijkste samenwerkingspartners

Vrijwilligersorganisaties

Deelnemers aan het Vrijwilligersverband Welzijn. Te weten:

- Rode Kruis
- Zonnebloem
- UVV
- Steunpunt Informele Zorg
- Humanitas
- Stichting Vrijwillige Palliatieve Terminale Zorg Leendert Vriel
- Protestantse Diaconie
- Contactgroep Alleenstaanden
- Bezoekgroep Verliezen Verwerken RK Kerken Losser
- Mantelzorg Losser 'de Globe'
- Interparochiële Ziekenbezoekgroep Losser
- Zorggroep St. Maarten
- Stichting Cluster Welzijn Ouderen

Zorgorganisaties

- Huisartsen
- Tandartsen
- Apotheken
- CarintReggelandgroep
- Zorggroep St. Maarten
- De Twentse ZorgCentra
- Aveleijn
- InteractContour
- Regionale Instelling voor Begeleiding bij Wonen, Werken en Welzijn (RIBW)
- Mediant
- Roset

Maatschappelijke organisaties

- Domijn Woningcorporatie
- Regionale Instelling voor Begeleiding bij Wonen, Werken en Welzijn (RIBW)
- Stichting Cluster
- Werkplein Oldenzaal
- Werkwijzer Oldenzaal
- Carint Algemeen Maatschappelijk Werk
- Stichting Cluster
- GGD
- Tactus
- Politie
- Steunpunt Informele Zorg
- Arcon
- Twents Carmel College

Belangengroeperingen

- Belangengroep Mindervaliden
- Mantelzorg Losser 'de Globe'
- Ouderenbonden (ANBO Overdinkel, KBO Overdinkel, Losser en de Lutte, Ouderenbond Beuningen)
- Dorpsraden

Adviesraden

- Vrouwenadviescommissie
- Wmo-raad
- Seniorenraad

(Semi)Commerciële partners

- Connexxion
- Taxi Luttkhuis
- Aanbieders 'hulp bij het huishouden'

Bijlage III: Overzicht algemene doelstellingen en resultaten per prestatieveld

Doelstelling prestatieveld 1

- Burgers bij de wijk betrekken.
- Realiseren van sociale samenhang en ontmoeting.
- Bevorderen van actief burgerschap.
- Zoveel mogelijk overeind houden van voorzieningen in de kleine kernen.

Resultaten prestatieveld 1

- Een door de gemeente ondersteund actief burgerschap, waarin burgers zich voor elkaar en het dorp inzetten.
- Een subsidieverordening waarin maatschappelijke relevantie een rol speelt.
- Hoge bijdrage aan het maatschappelijke verkeer van alle kwetsbare groepen.

Doelstelling prestatieveld 2

- Signaleren, toeleiden en wegwijs maken in het hulpaanbod.
- Organiseren van pedagogische hulp en de coördinatie van zorg.
- Organiseren van gezins- cq. opvoedingsondersteuning.
- Opzetten van toegankelijk en laagdrempelig Centrum Jeugd en Gezin.

Resultaten prestatieveld 2

- Een preventie-structuur gericht op alle jeugdigen en hun ouders ter voorkoming van opvoedingsproblemen.
- Het optreden als regisseur binnen het jeugdbeleid waardoor een sluitende keten wordt bereikt voor het aanbod aan voorzieningen gericht op ondersteuning van jeugdigen met problemen bij het opgroeien en het ondersteunen van ouders met problemen bij het opvoeden.

Doelstelling prestatieveld 3

- Verstrekken van informatie en advies.
- Zorg dragen voor ondersteuning en begeleiding bij het zoeken naar oplossingen op maat
- Burgers wegwijs maken.

Resultaten prestatieveld 3

- Een voor alle doelgroepen toegankelijk, fysiek sober en doelmatig Zorgloket, waar cliënten info, advies en ondersteuning op maat krijgen.
- De zorgvraag wordt in samenhang met alle voorzieningen bekeken.
- De indicatiestelling is niet-burecratisch, persoonlijke gegevens worden in één keer uitgevraagd.
- Het is een zogenaamd regelloket met een maximale breedte en een maximale diepte.

Doelstelling prestatieveld 4

- Ondersteunen van de regionaal werkende mantelzorgorganisatie.
- Stimuleren van vrijwilligersprojecten en initiatieven voor zover financieel mogelijk.
- Faciliteren en ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers.

Resultaten prestatieveld 4

- Goed toegeruste en op samenwerking gerichte (locale) mantelzorg-en vrijwilligersorganisaties.
- Mantelzorgondersteuning op maat en gericht op het in balans brengen van draaglast en draagkracht van de mantelzorger.
- Beschikbaarheid van hulp en ondersteuning (respijtzorg) in diverse vormen zodat maatwerk geleverd wordt.
- Beschikbaarheid gemaksdiensten en hulpdiensten.

Doelstelling prestatieveld 5

- Zorgen voor een zelfstandige deelname aan de samenleving door beleid te voeren op oorzakelijke factoren voor uitval.
- Signaleren van risico's.
- Begeleiding bieden aan burgers met problemen.

Resultaten prestatieveld 5

- Deelname aan het maatschappelijke verkeer van alle kwetsbare burgers.
- Adequate regievoering waarbij de gemeente Losser zicht heeft op de huidige en toekomstige ontwikkelingen binnen de voor de Wmo relevante partners in het veld.
- De gemeente Losser als spin-in-het-web die haar partners weet te verleiden tot (nog) grotere samenwerking.

Doelstelling prestatieveld 6

- Door compenseren van beperkingen een volwaardige deelname aan de samenleving mogelijk maken.

Resultaten prestatieveld 6

- Zoveel en zo lang mogelijk de regie blijven behouden over het eigen leven.
- Zoveel en zo lang mogelijk een eigen huishouding blijven voeren.
- Hoge deelname aan het maatschappelijke verkeer van alle kwetsbare burgers.

Doelstelling prestatieveld 7

- Bieden van dag- en nachtopvang bij dak- en thuisloosheid.
- Opvang tijdens crisissituaties.
- Voorkomen huiselijk geweld.
- Opvang voor slachtoffers van huiselijk geweld.
- Begeleiding bij zelfstandig wonen.
- Aanmelden van en advies bij geweld achter de voordeur.

Resultaten prestatieveld 7

- Beschikbaarheid van maatschappelijke opvang die qua kwaliteit en omvang voldoet.
- Vermindering van de incidenten huiselijk geweld door snelle en adequate aanpak waarbij vroegsignalering voorop staat en de betrokken organisaties optimaal samenwerken.

Doelstelling prestatieveld 8

- Signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de Openbare geestelijke gezondheidszorg (Oggz).
- Bereiken en begeleiden van kwetsbare en risicogroepen.

Resultaten prestatieveld 8

- Adequaat preventief beleid waarin vroegsignalering voorop staat.
- Adequate ondersteuning aan 'zorgwekkende zorgmijders'.

Doelstelling prestatieveld 9

- Preventie van verslaving.
- Het voeren van beleid op de ambulante verslavingszorg.

Resultaten prestatieveld 9

- Adequaaf preventief beleid met name gericht op jeugd/jongeren.
- Adequate ondersteuning aan verslaafden.

Bijlage IV: Uitvoeringsplan Wmo-nota 2011-2014

beleid	nieuw auto-noom beleid	lopend wette-lijk be-paald beleid	lopend auto-noom beleid	2011	2012	2013	2014
Schouw openbare ruimte door belangengroep	X			X			
Ontwikkeling woonservicegebieden			X	X	X	X	X
Sociaal flankerend beleid Overdinkel ('de Overdinkel generator')			X	X	X	X	
Centrum Jeugd en Gezin		X		X	X	X	X
Mantelzorgbeleid	X			X	X		
Vrijwilligersbeleid	X				X	X	X
Uitvoeren onderzoek algemene / collectieve voorzieningen + ontwikkeling nieuw aanbod			X	X	X	X	X
Verbeteren informatievoorziening	X			X	X	X	X
Maken nota Ondersteuningsbeleid			X	X			